

بسم الله الرحمن الرحيم

عدد چهل در قلمرو آیات و روایات

به اهتمام:

معصومه امیری فر

نشر هنر پارینه

۱۳۸۵

سرشناسه	: امیری، معصومه.
عنوان و بدیناورد	: عدد چهل در قلمرو آیات و روایات/به اهتمام معصومه امیری.
منتج‌تصاوت بنشر	: تهران: هنر پارینه، ۱۳۸۵.
منتج‌تصاوت ظاهری	: ۷۹ ص.
شابک	: 964-8541-84-1
یادداشت	: فبا
موضوع	: چهل (عدد).
موضوع	: چهل (عدد) در قرآن.
رده بندی کتیکره	: ۸۴۳ (ع/ف) / ۲۷۱ BP۷۱
رده بندی دیوبی	: ۲۹۷/۱۵۷
نمبره کتابخانه ملی	: ۸۵-۲۱۵۳۸ م

عدد چهل در قلمرو آیات و روایات

تهیه و تنظیم: معصومه امیری قر

ناشر: هنر پارینه

صفحه آرای: مریم پیرمحمدی

نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۸۵

قیمت: ۸۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۸۵۴۱-۸۴-۱

قیمت: ۸۰۰ تومان

آدرس: تهران خیابان فخررازی نبش خیابان لبافی نژاد پلاک ۱۰۱

تلفن تماس: ۶۶۴۳۱۱۰۵۶-۹۱۲۴۴۹۳۵۴۸

تلفن نشر: ۹۱۲۳۴۳۶۱۵۸

آدرس: مازندران - رامسر نارنجین جنب کیف و کفش فرشید

«کتابفروشی هنر پارینه» تلفن: ۵۶۴۳۶-۰۱۹۲۵۲

اهداء:

به تمامی ره پویان راه حقیقت

به تمامی آلاله‌های سرخ تشیع از صدر اسلام تاکنون

به پناه بی‌پناهان، دادرس درماندگان، منتقم خون آلاله‌های تاریخ، حضرت مهدی (عج).

به همه منتظران خصوصاً نسل جوان مصمم کشور عزیز اسلامی ایران.

به والدین گرامم که در طول زندگی، تلاش مستمری را برای هدایت و رستگاری این حقیر به عمل آوردند.

و تقدیم به روح پر فتوح همسر عزیزم شادروان مصطفی مجاهد، دبیر دبیرستانهای شهرستان رامسر که در انجام وظایف کوشا بود و در جستجوی حقیقت بیقرار، لذا بر اثر سانحه تصادفی دعوت حق را لبیک گفت و جان را به جان آفرین تسلیم.

فهرست مطالب

۵.....	پیشگفتار.....
۸.....	مقدمه.....
فصل اول:	
۱۱.....	۱- بررسی واژه چهل در دایرة المعارف و فرهنگها به فارسی.....
۱۵.....	۲- بررسی واژه اربعین در دایرة المعارف و فرهنگها به عربی.....
۱۷.....	۳- ارزش اربعین نویسی و کیفیت آن.....
فصل دوم:	
۱۹.....	۴- چهل در قرآن.....
۲۰.....	۵- اربعین در قرآن.....
فصل سوم:	
۳۱.....	۶- اربعین در آینه احادیث و روایات.....
فصل چهارم:	
۳۷.....	۷- اربعین در پرتو زندگی انبیا علیهم السلام.....
۳۷.....	- حضرت آدم (ع).....
۴۲.....	- حضرت نوح (ع).....
۴۳.....	- حضرت ابراهیم (ع).....
۴۴.....	- حضرت موسی (ع).....
۴۵.....	- حضرت محمد مصطفی (ص).....
۴۸.....	- حضرت داود (ع).....
۴۹.....	- حضرت سلیمان (ع).....
۵۰.....	- حضرت یعقوب (ع).....
فصل پنجم:	
۵۱.....	۸- عدد چهل در آثار شاعران، عارفان.....
فصل ششم:	
۵۵.....	۹- چهل در محدوده اشعار شاعران.....
۶۰.....	- فردوسی..... ۵۵
۶۰.....	- مولوی..... ۵۶
۶۰.....	- نظامی..... ۵۶
۶۰.....	- عطار نیشابوری..... ۵۷
۶۱.....	- خاقانی..... ۵۹
۶۱.....	- سنایی..... ۶۰
۶۱.....	- سعدی..... ۵۵
۶۰.....	- ابن یمن..... ۵۶
۶۰.....	- سوزنی..... ۵۶
۶۰.....	- خواجه عبدالله انصاری..... ۵۷
۶۱.....	- ناصر خسرو..... ۵۹
۶۱.....	- اهلای شیرازی..... ۶۰
فصل هفتم:	
۶۳.....	۱۰- ویژگیهای دیگر عدد چهل و فوائد آن.....
۷۳.....	متابع و ماخذ.....

پیشگفتار:

« رب اشرح لی صدری و یسر لی امری واحلل عقدة من لسانی، یفقهوا قولی »

(سوره طه / آیه ۲۸-۲۴)

دروود و سپاس بیکران خداوندی را سزااست که بر ما منت نهاد و علوم و حقایق مجهول جهان را بواسطه تلاش و مجاهدت انسان‌های بزرگواری، آشکار نمود. سلام بر انبیاء عظام عموما و پیامبر اعظم (ص) خصوصا که رحمه للعالمین است و مصداق کاملی از یک انسان وارسته و به حق پیوسته. تحیات الهی نثار حافظان کتاب خدا و اهل بیت عصمت و طهارت (ع) باد که مشعلداران نور هدایت و دانش و معرفت خداوندی و چشمه‌های زاینده حکمتند. کسانی که در سایه خلوت کردن‌های خویش با خداوند، به اعلی مراتب انسانیت نایل شده و مصداق کامل «رسد آدمی به جایی که به جز خدا نبیند» گشته‌اند. نمونه بارز آن اسوه حسنه مذهب و مکتب تشیع، پیامبر گرامی ما حضرت محمد (ص) می‌باشد. که در پی خود سازیها و تهذیب نفس او در سرزمین وحی خدا (غار حرا) خویش را برای خداوند خالص نموده تا شایستگی عهده‌دار امر نبوت و رسالت را پیدا کرده و به پیامبری مبعوث گشتند. در راستای این حقیقت و حقایق نظیر آن، در طول تاریخ بر اثر بروز رویدادهای طبیعی و یا ماوراء طبیعی، همانگونه که بعضی از مکانها از ارزش

والایی برخوردار شده‌اند زمانها نیز از این امر مستثنی نبوده، دارای ارزش گشته‌اند و اهمیتی در خور یافته‌اند.

روزهایی که نام ایام الله را به خود اختصاص داده و دارای قداست و ویژه‌ای شده‌اند تا جائیکه خداوند نیز در قرآن کریم به پیامبر اکرم (ص) دستور می‌دهد که: «فذكر بایام الله».

از جمله مصادیق آن ایام، چهله می‌باشد که از قداست بالایی برخوردار است. ایامی که ابعادی از حقایق اسرار آمیز آن به تفصیل در متن کتاب بیان گردیده است. تألیفات گرانمایی از بزرگانی نظیر: ابن شهر آشوب ساروی مازندرانی، علامه مجلسی، ملا محمد جعفر استر آبادی، شیخ عباس قمی و رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران حضرت امام خمینی (ره)، تحت عنوان اربعینات خود بیانگر ارزش و قداست و جایگاه ویژه موضوع چهل و چهله و نظایر آن می‌باشد. گذشته از این، شاعران و نویسندگان بزرگ نیز در اشعار و نوشته‌های خویش از عدد چهل سخنها گفته‌اند و بهره‌ها جسته‌اند.

این کتاب کنکاشی است پیرامون عدد چهل و مجموعه‌ای است از نکات قرآنی و اشارات محمد (ص) و عبارات اولیاء حق (ع) و لطایف حکمی و نیز کاربرد آن در اشعار شاعران و نویسندگان ادب فارسی. خداوند عزوجل را سپاسگزارم که عنایت خویش را شامل حالم نمود و توانایی انجام این مهم را به من ارزانی داشت.

با توجه به تلاش و دقت ویژه در ارائه مطلوب این مجموعه، در صورت وجود کاستی‌ها در این کتاب، از خوانندگان عزیز متعنی است با نظرات

ارزشمند خود ما را بهره‌مند سازند. امید آن که مقبول افتد و جویندگان علم و دانش از آن بهره‌وافی برگیرند چرا که:

آب دریا را اگر نتوان کشید
هم به قدر تشنگی باید چشید

در خاتمه وظیفه خود می‌دانم به مصداق «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» از همه عزیزانی که در تهیه و تنظیم این مجموعه با اینجانب همکاری داشته‌اند تشکر نمایم. بویژه از همسر عزیزم که در این زمینه نهایت تلاش و کوششان را مبذول داشته‌اند از درگاه خداوند متعال مسئلت دارم که روح آن بزرگوار را با اولیای حق و شهدا محشور فرماید. و نیز از روحانی بزرگوار جناب آقای هادوی نیز به خاطر همکاری با اینجانب تشکر و قدردانی می‌نمایم.

انه ولی التوفیق

معصومه امیری‌فر

۸۵/۵/۲۷

قرآن کاملترین، جامعترین و جاودانهترین کتاب آسمانی است. از جمله ویژگیهای قرآن اعجاز قرآن می باشد. در قرآن بیست نوع اعجاز وجود دارد که برخی از آنها عبارتند از:

(الف) اعجاز از نظر بلاغت و معانی و حسن عبارت که مجموعاً به فصاحت تعبیر می شود.

(ب) اعجاز قرآن از نظر معانی، که قرآن معانی بلند و پیچیده را در یک عبارت کوتاه بیان فرموده که کسی قادر به بیان آن نیست.

(ج) اعجاز از نظر شیوه و اسلوب و حفظ اعتدال.

(د) اعجاز از نظر کثرت معانی که بشر قادر به ایراد آن نیست.

(ه) اعجاز از نظر جمع علوم که بشر به آن احاطه ندارد.

(و) اعجاز از نظر برهان و دلیل بر توحید زیرا تمام آیات الهی در قرآن دال بر توحید و یگانه پرستی است.

(ز) اعجاز از نظر غیب و احاطه بر اخبار و منویات و اندیشه و افکار انسانها.

(ح) اعجاز از نظر خبر دادن ضمائر قلوب مردم که جز خدا کسی را بر آن وقوف نیست.

(ط) اعجاز از نظر خبر دادن عجز معارضه (ناتوانی مقابله کردن) ملل گوناگون.

(ی) اعجاز از نظر کثرت تلاوت که هر اندازه قرآن بیشتر تلاوت گردد، نه از فصاحت آن در ذوق سلیم کسر می گردد و نه ملالت می آورد و هر چند بیشتر قرائت شود، طبع بیشتر مایل به تلاوت و فهم آن است.

س) اعجاز در اختلاف آیات کوتاه و بلند که در عین کوتاهی یا بلندی از اسلوب و اعتدال خارج نشده و در وزن کلام منظوم و عبارت منشور، اعتدال لفظ و معنی و کلمات و آیات از دست داده نشده است.

از جمله اعجازهای قرآن، اعجاز عددی قرآن می‌باشد. تساوی عددی و هماهنگی رقمی و تناسب موضوعات قرآن کریم چیزی است که قدرت بشری از ذکر آن به گونه‌ای فراگیر ناتوان است و از توضیح کامل و بیان شامل آن در می‌ماند و از این که بتواند حق این معجزه بزرگ را از لحاظ اعداد و ارقام و شرح و تفسیر کاملاً ادا کند، ناتوان است. به عنوان نمونه تعدادی از تناسب‌های عددی آیات قرآن را جهت استفاده علاقمندان بیان می‌نماییم.

واژه «اجر» مزد ۱۰۸ بار در قرآن آمده و به همین اندازه واژه فعل «کار» ذکر شده است. لفظ ابلیس ۱۱ بار در قرآن آمده و به همین اندازه فرمان استعاذه «پناه بردن به خدا» در قرآن تکرار شده است. لفظ رحیم که از اسماء حسنی برای خداوند است ۱۱۴ بار در قرآن آمده و رقم ۱۱۴ همان عددی است که سوره‌های قرآن به تعداد آن نازل شده است.

واژه شهر «ماه» ۱۲ بار در قرآن آمده یعنی درست به اندازه ماه‌های سال، واژه‌ی «یوم» روز ۳۶۵ بار یعنی به تعداد روزهای سال تکرار شده است.

و یکی از اعجازهای عددی شگفت انگیز و اسرار آمیز، عدد چهل است که محور و موضوع این کتاب را تشکیل می‌دهد. در متون اسلامی به ویژه در قرآن کریم و روایات اهل بیت (ع) به عدد چهل زیاد پردازش شده است و اربعین را موقعیتی مخصوص و منزلتی محبوب است و در

حروف هم به میم ابجدی معروف بوده که آن به عنوان محور اعداد و قلب حروف به شمار می آید و این اشاره به یک رمزی است که با به کار بستن آن امور به نتیجه می رسند.

زیرا در حقیقت عدد چهل، کاملترین عدد، سمبل آغازین تکامل، مظهر کمال، جلوه پختگی، اعلام پشت سر گذاشتن مرحله خامی و نادانی، نخستین مرحله هوشیاری، حکایت گری متانت، تجلی ایمان، بی گدار به آب نزدن و رمز عدم تعجیل می باشد.